

Welkomstkaarten voor Bedrijventerreinen

Gaan voor groen!

Uw bedrijventerrein vergroenen? Geweldig! Een groene omgeving levert veel voordelen. Een groene omgeving is een gezonde omgeving en het verwijderen van tegels en het terugplaatsen van groen maakt de omgeving beter klimaatbestendig. Maar groen geeft ook ruimte aan planten en dieren! Vooral soorten die wat extra aandacht nodig hebben kunnen in jouw buurt of straat een plekje krijgen. Hoe? Bekijk de verschillende welkomstkaarten!

Aandachtssoorten

De provincie Overijssel zet zich in voor de natuur! Een aantal planten en dieren verdienen extra aandacht, omdat ze zeldzaam zijn of vooral in Overijssel voorkomen. Dit noemen wij Overijsselse aandachtssoorten. Met simpele maatregelen kan elk terrein een aantal van deze soorten een plekje bieden. En naast deze aandachtssoorten profiteren ook vele andere soorten van deze maatregelen.

En het levert jou ook wat op! Wist je bijvoorbeeld dat een huiswaluw tot wel 50.000 muggen en vliegjes per week op-eet? Dat wilde bijen ervoor zorgen dat de bloemen elk jaar weer zo mooi bloeien? En dat vleermuisjes elke nacht tientallen muggen en insecten vangen? Zo helpen we elkaar!

Welke soorten komen op bezoek?

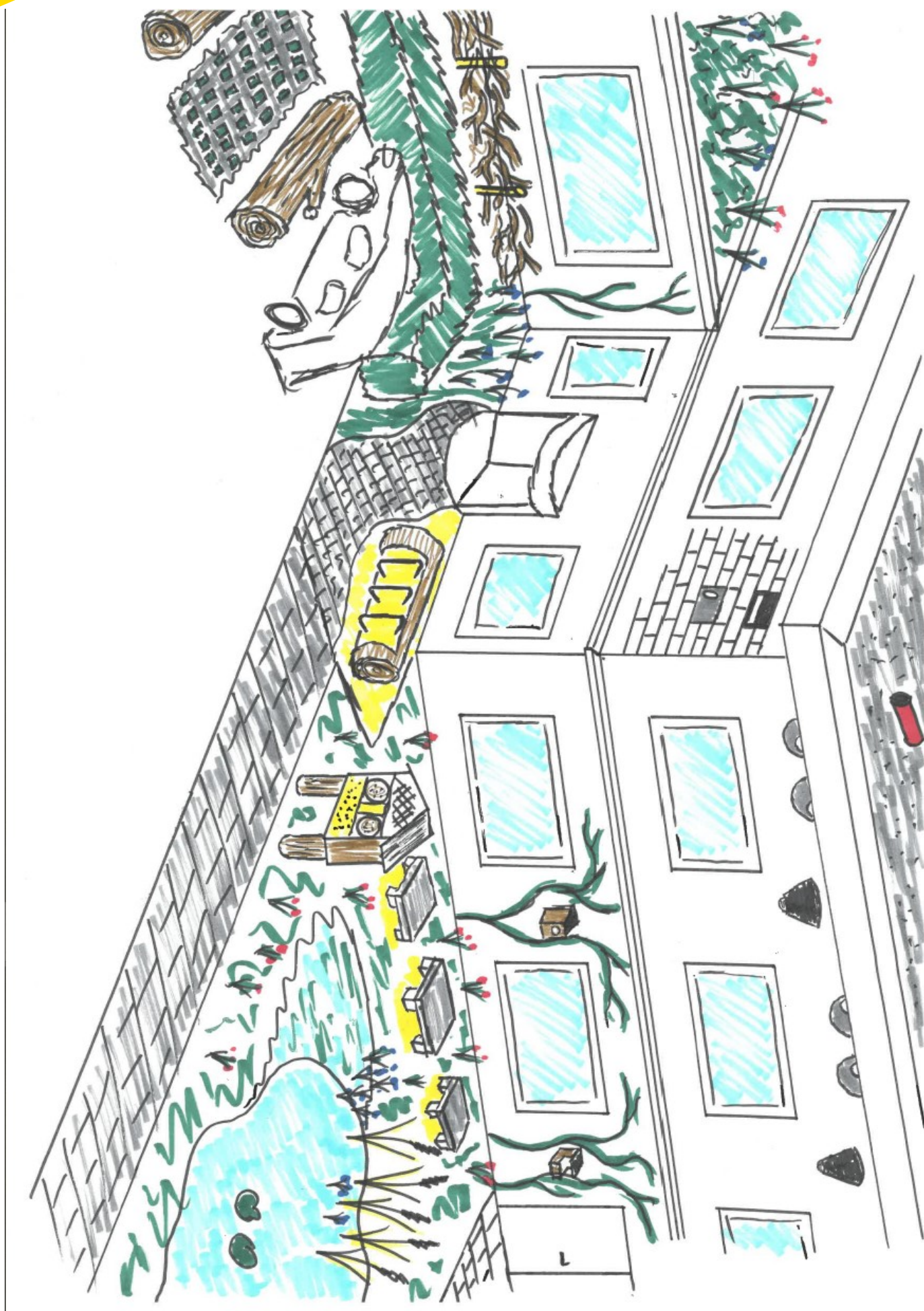
Vogels als de ringmus, scholekster, grauwe vliegenvanger en de huiswaluw maken graag gebruik van een groene bebouwde omgeving, mits er een plekje voor hen is om een nestje te bouwen. Bloemen en planten trekken veel insecten aan, zoals wilde bijen! Bijen met bijzondere namen, zoals de ranonkelbij, de kauwende metselbij, de kleine wespbij en de paardenbloembij zijn bijzonder voor Overijssel en komen graag op bezoek. En insecten trekken weer vleermuizen aan! Zoals de franjestaart, gewone grootoorvleermuis, baardvleermuis en de rosse vleermuis, die graag gebruik maken van vleermuiskasten. Oppervlakkige en natuurvriendelijke regenwaterafvoer trekt kikkers en salamanders aan. En voor je het weet heb je een buurt vol bijzondere planten en dieren!

Help ons goed bruikbare welkomstkaarten maken! De welkomstkaarten zijn in ontwikkeling. Staat hier alle benodigde informatie begrijpelijk op? Is er behoefte aan meer informatie?

Laat het ons weten: natuurvoorelkaar@overijssel.nl

TESTVERSIE

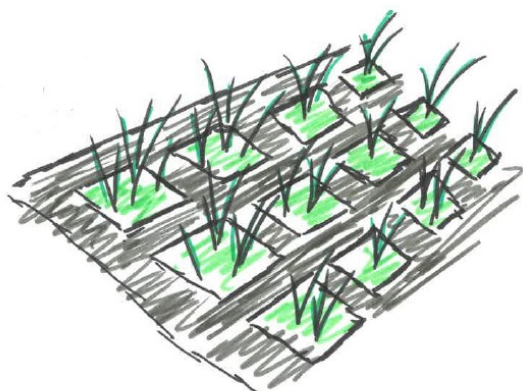
Overzichtstekening Groene Bedrijventerreinen

Welkomstkaart Wilde bijen

Tips & tricks

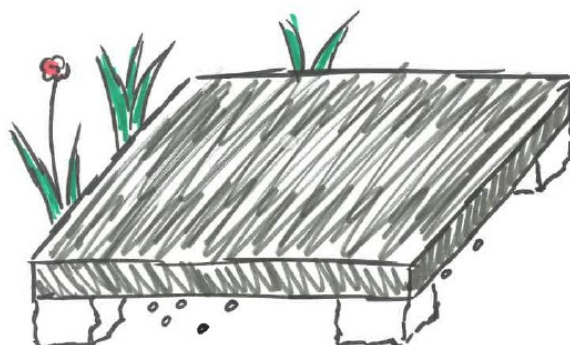
1

Zaai wegbermen in met Hollandse bloemenmengsels. 'Verhard' parkeerplaatsen met grastegels. En gebruik meidoorn- en sleedoornhagen als (erf)scheiding.

2

Maak een stukje kale (zand)grond voor bijen die nestjes graven. Leg een stoeptegels op 4 halve bakstenen, als stapstenen in de borders.

3

Gebruik boomstammen als grens of scheidingen tussen percelen of parkeerplaatsen. Boor op de kopse kant kleine gaatjes in de boomstammen voor bijen.

4

Zorg voor water! Bijvoorbeeld door de aanleg van wadi's of watergangen met natuurvriendelijke oevers.

...dit wist je nog niet van mij

- Gewone kleine wespbij -

'Dit bijtje legt zijn eitjes in het nestje van andere bijen. Net als een koekoek. Slim he? Dus help je andere bijen, dan help je deze bij.'

- Ranonkelbij -

'Dit is een kieskeurig bijtje; je ziet ze vrijwel alleen op boterbloemen!

- Kauwende metselbij -

'Waar de naam kauwende metselbij vandaan komt? Nou, de wanden van zijn nestje en het sluitpropje maakt deze bij van fijngekauwde planten. Een heel werk kan ik je vertellen!'

- Paardenbloembij -

Zandbijen zijn goede gravers! Gangen kunnen 5 tot wel 60 cm diep zijn.

Wilde bijen steken niet! Ze hebben geen kolonie om te verdedigen en vaak zelfs geen angel.

...dit hebben ze nodig

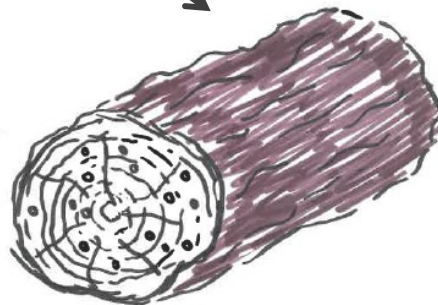
Wilde bloemen

Alle wilde bijen eten stuifmeel, van wilde Hollandse bloemen! Sommige zijn erg kieskeurig... zorg in elk geval voor boterbloemen, distels en gele 'composieten', zoals paardenbloemen.

Nestgelegenheid

Sommige bijen bouwen nestgangen in kale zandgrond. Andere in kleine gaatjes, zoals in riet of dood hout. Maak daarom kale stukken (zand)grond, leg dood hout neer of plaats een bijenhotel.

Water

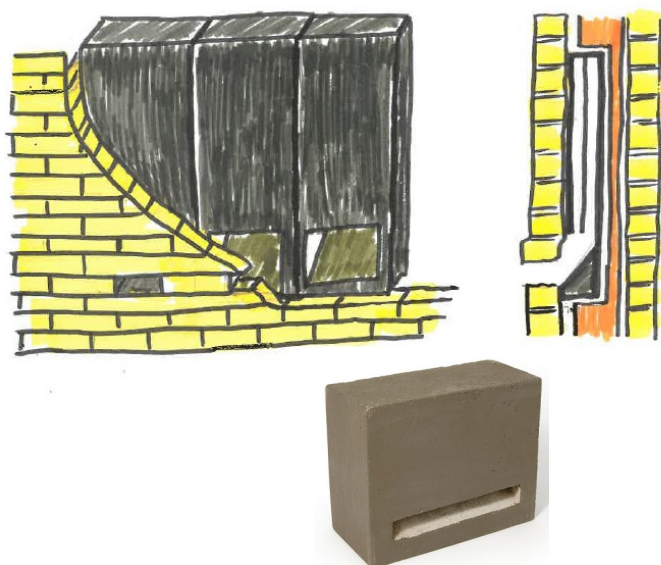
Om zo hard te kunnen werken, hebben wilde bijen water nodig. Maar pas op! Bijen kunnen snel verdrinken, dus zorg dat het water eenvoudig bereikbaar is voor een kleine bij.

Welkomstkaart voor vleermuizen

...zo krijg je ze op bezoek:

1

Een aantal vleermuizen maakt graag gebruik van ruimtes in gebouwen. Verwerk speciale vleermuiskasten en – stenen in of tegen de muren, met invliegopeningen. Gebruik hiervoor de **zuid- of westgevel** van een gebouw.

2

Andere soorten maken gebruik van boomholtes. Hang op een aantal plekken **vleermuiskasten aan de bomen**.

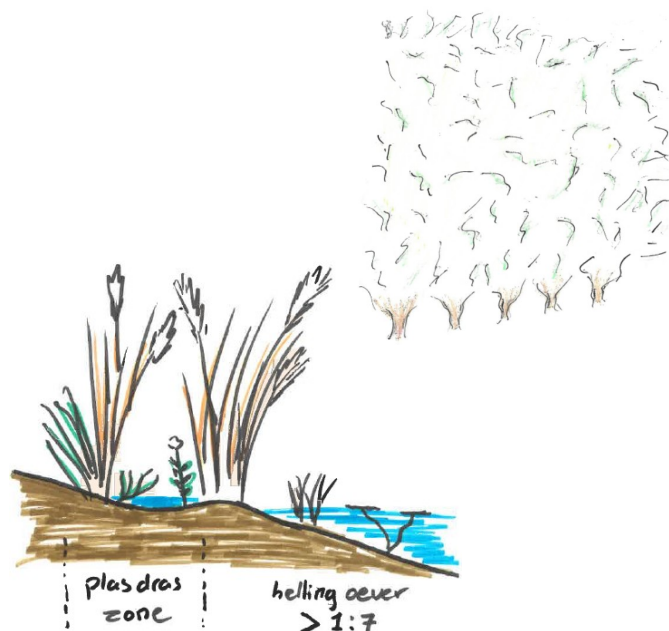
3

Zaai **bermen in** met Hollandse planten– en bloemen. Plant **bloemrijke hagen** aan i.p.v. hekken, zoals de meidoorn. Leg **wadi's en natuurvriendelijke oevers** aan. Water en bloemen trekken insecten aan.

4

Vermijd **felle verlichting** rond het gebouw. Hou benodigde verlichting laag bij de grond en naar beneden gericht. Gebruik eventuele bewegingssensoren om onnodige verlichting tegen te gaan.

...dit wist je nog niet over vleermuizen

- Franjestaart -

- Gewone grootoorvleermuis -

Check mijn oren! Ruim half zo lang als mijn hele lichaam. Ik kan dan ook goed jagen in kleine ruimtes, zoals een ruime zolder.

- Rosse vleermuis -

Ik jaag tot wel 30 kilometer vanaf mijn schuilplaats, tussen bomen of boven water. Overdag slaap ik graag in een kast aan een boom.

Ik jaag graag tussen de bomen, waarbij ik mijn staart gebruik om insecten te vangen en naar mijn bek te brengen.

- Baardvleermuis -

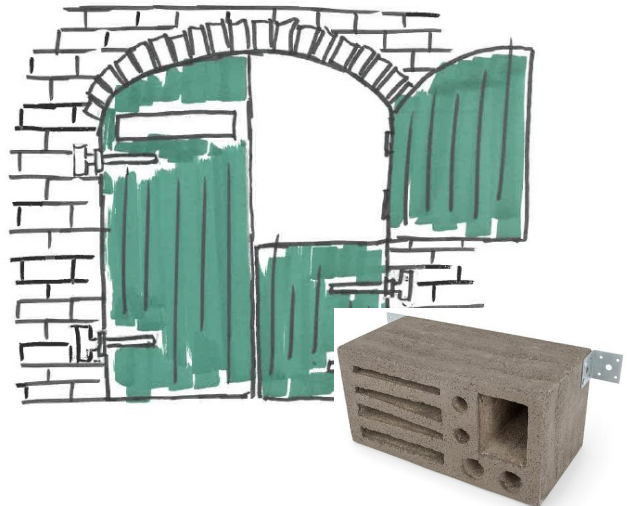
Als kleine en zeldzame vleermuis wordt ik niet veel gezien. Ik jaag naast loof- ook in naaldbos!

Alle vleermuizen eten (vliegende) insecten. Tot wel 300 per vleermuis per nacht!

...dit hebben ze nodig

Oude gebouwen en schuren

vleermuizen maken gebruik van (oude) gebouwen, waar ze schuilplekjes vinden in spleten en kieren.

Vleermuiskasten

Ook vleermuiskasten worden graag gebruikt. Hang deze aan gebouwen en aan bomen.

Insecten

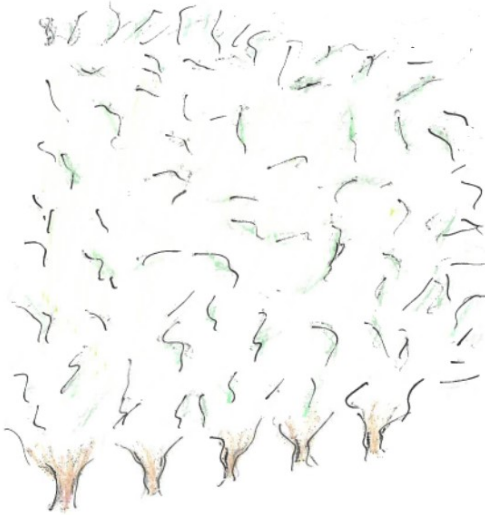
Door het maken van een insectvriendelijke omgeving, zorg je voor voedsel voor vleermuizen!

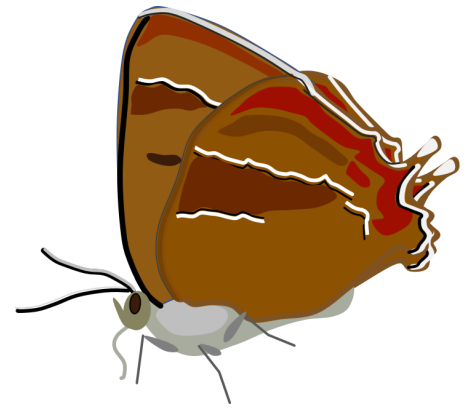
Welkomstkaart voor de Sleedoornpage

...zo krijg je ze op bezoek:

1

Zoals de naam aangeeft is de sleedoornpage onlosmakelijk verbonden met de sleedoorn.

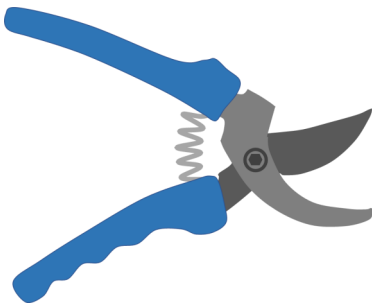
2

Ook pruimenbomen worden als waardplant gebruikt !

3

Onderhoud van de sleedoorn is belangrijk; snoei jaarlijks een deel van de haag.

Tips & tricks

...dit wist je nog niet van de sleedoornpage

Mannetjes verzamelen zich op een markante ontmoetingsboom. Van hieruit voeren zij dwarrelvluchten uit op zoek naar vrouwtjes.

De maatregelen leveren jou ook wat op! Sleedoorns zijn goed in te zetten als heg en pruimenbomen geven heerlijke vruchten.

Vroeger werden sleedoorn- en meidoornhagen als natuurlijk prikkeldraad gebruikt. **Vervang een hek** of scheiding daarom **voor een sleedoorinhaag!**

Fruit tijdens de lunchwandeling? **Plant een pruimenboom** en het levert zowel jou als de sleedoornpag wat op.

De sleedoornpag maakt gebruik van jonge takken. Maak afspraken met beheer & onderhoud dat **de sleedoornhagen jaarlijks om-en-om gesnoeid worden.**

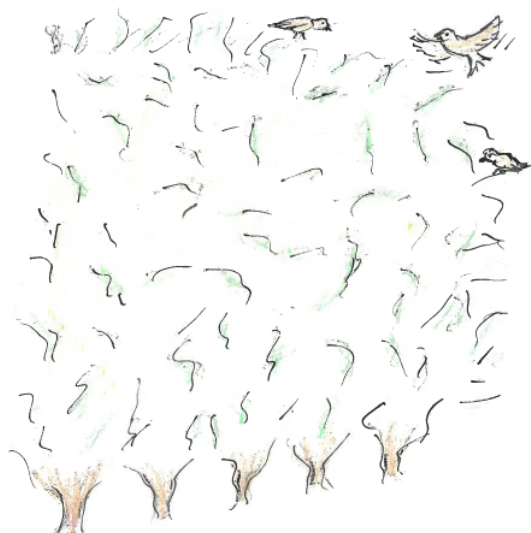
Welkomstkaart voor de Ringmus

...zo krijg je ze op bezoek:

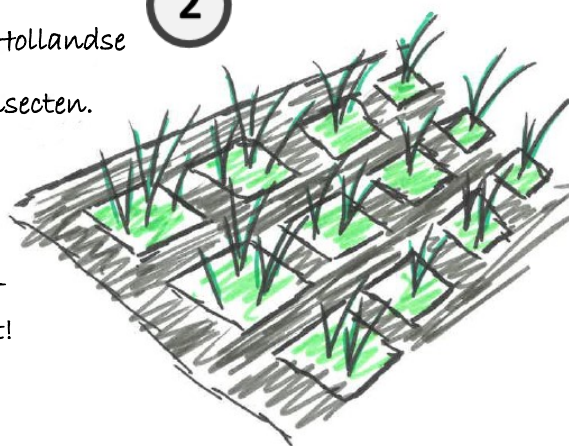
1

Ze voelen zich veilig in dichte struiken.
Zoals de meidoorn of sleedoorn!

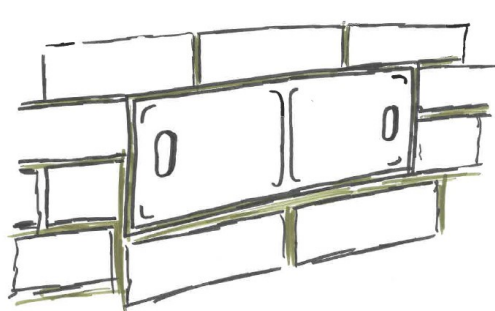
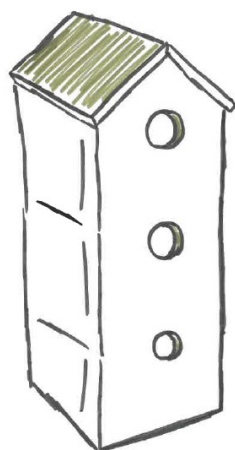
2

Ze zijn gek op Hollandse
bloemen en insecten.

3

Holletjes zijn lastig te vinden. Een nest-
kast op dakpan nemen ze graag in bezit!

Tips & tricks

...dit wist je nog niet van de ringmus

Grote kans dat je ze al vaker ontmoet hebt en dacht dat het een **huismus** was. Maar ze zien er net even anders uit... Let maar eens op!

Soms bouwen ze een holletje in het grote nest van een **ooievaar of buizerd**! Zo hebben ze een persoonlijke bodyguard.

Vroeger werden sleedoorn- en meidoornhagen als natuurlijk prikkeldraad gebruikt. **Vervang een hek** of scheiding daarom **voor een sleedoornhaag**!

Oorspronkelijk maakt de ringmus zijn nest in rotsen en spleten. Een **mussendakpan** of **nestkast** wordt daarom gewaardeerd. Er zijn ook **stenen nestkasten** die in de muur worden geplaatst. Plaats deze aan de noord- en oostzijde.

Zaai bermen in met Hollandse bloemen. Prachtig om te zien, bordenvol zaadjes en het trekt veel insecten aan!

Gebruik **grastegels** op de **parkeerplaatsen**. Goed tegen wateroverlast en er groeien grassen met zaden tussen.

Welkomstkaart voor de Scholekster

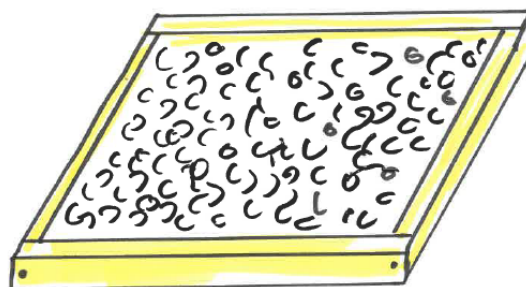

...zo krijg je ze op bezoek:

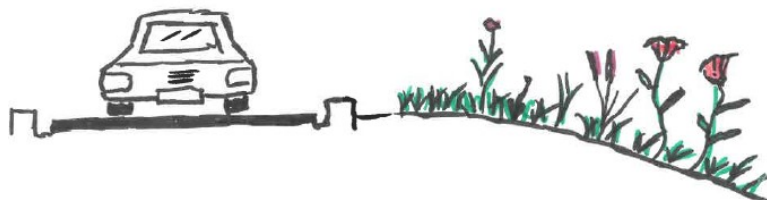
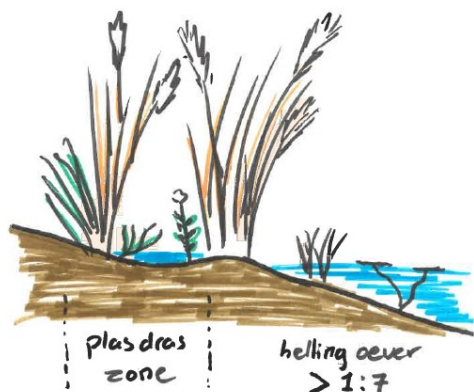
1

In de stad broeden ze steeds vaker op grinddaken en/of deels groene daken.

2

Aan de kust vindt de scholekster voedsel op het wad. In de stad vindt hij het op weilanden, kruidenrijke graslanden of langs natuurvriendelijke oevers.

Tips & tricks

...dit wist je nog niet van de scholekster

Het is de enige weidevogel die de jongen actief voert. Hierdoor kunnen zij gebruik maken van platte daken.

De snavel van de scholekster slijt snel, maar groeit ook snel! Hierdoor kan de snavel van vorm verschillen afhankelijk van het voedsel; van lang en puntig, naar kort en stomp.

Combineer regenwatermaatregelen op daken met het natuurlijk inrichten van daken. **Leg grind aan in combinatie met sedum.** Plaats ter bescherming van de kuikens enkele delen **gresbuis**.

Kale daken? Of juist volledig groene daken? Leg dan enkele **grind- of schelpeneilanden** aan. Maak vierkante rand van hout of tegelband en vul deze met grind of schelpenzand. Vergeet de gresbuis niet!

Combineer het oppervlakkig afvoeren van regenwater met een natuurvriendelijke inrichting, waar scholeksters foerageren. Leg **wadi's** aan en/of **natuurvriendelijke oevers**.

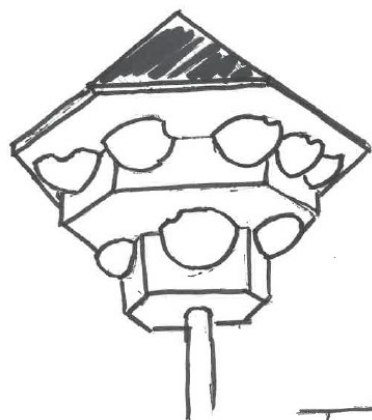
Zaai de bermen in met **Hollandse bloemenmengsels**.

Welkomstkaart voor de Huiszwaluw

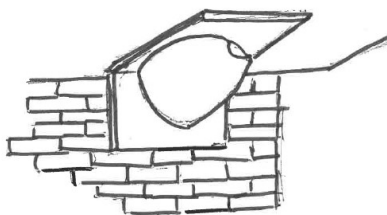

...zo krijg je ze op bezoek:

1

Ze broeden graag onder overstekende (witte!) dakgevels. Een kunst-nestje helpt ze op weg!

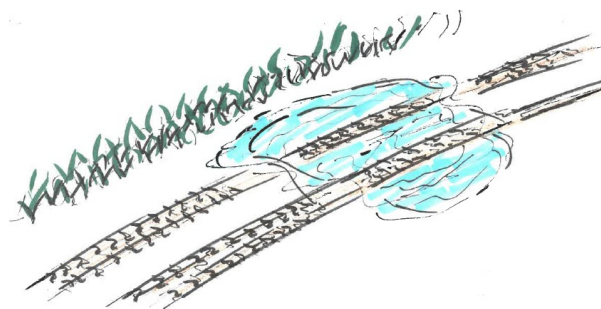
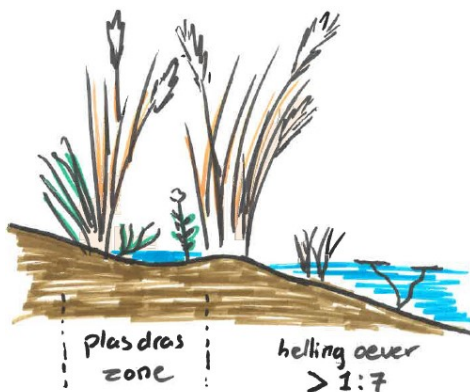

2

Maak een modderplek, waarmee de huiszwaluw een nestje kan bouwen.

3

Ze zijn gek op water en poep! Nou ja, vooral de insecten die dit aantrekt.

Tips & tricks

Nestkommetjes zijn eenvoudig te verkrijgen en aan te brengen. Geen overstekende dakgevels? Misschien is er ruimte op het terrein voor een heuse **huiszwaluwtil**...

Modder haalt de huiszwaluw waarschijnlijk uit de omgeving. Maak het ze makkelijker door de aanleg van **natuurvriendelijke oevers of een (amfibieën)poel**. Dit trekt direct ook veel insecten aan, als voedsel voor de huiszwaluw.

Ook de aanleg van **een aantal onverharde wegen, parkeerplaatsen en (wandel)paden**, maakt dat er met regenval voldoende modder aanwezig is.

Zaai de bermen in met **Hollandse bloemenmengsels**.

...dit wist je nog niet van de huiszwaluw

Ze bouwen hun **nestje van modder**.

Druppeltje voor druppeltje...

Zie je ze in mei weer vliegen? Dan hebben ze net

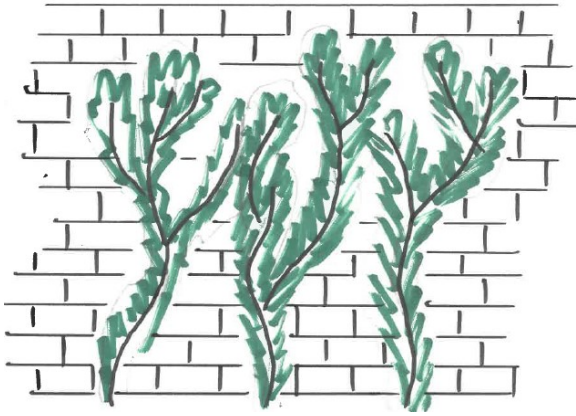
9.000 km gevlogen vanuit zuidelijk Afrika!

1 zwaluw eet per week zo'n **50.000 muggen** en vliegjes voor je op!

Welkomstkaart voor de Grauwe vliegenvanger

...zo krijg je ze op bezoek:

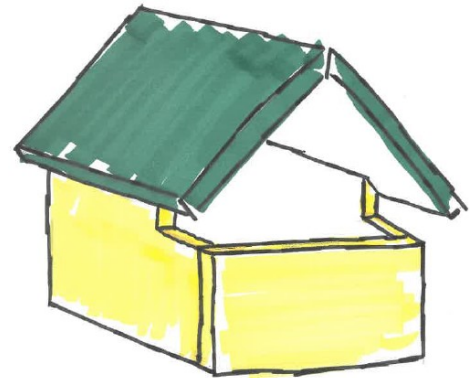
1

Ze voelen zich veilig in muurbeplanting, zoals klimop en hop. Ook in dichte struiken, zoals de meidoorn of sleedoorn!

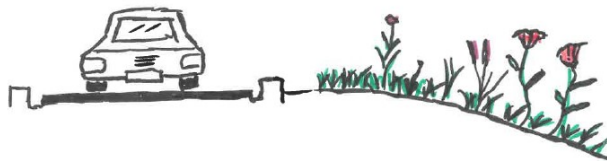
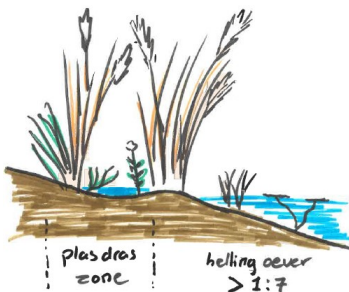
2

Holletjes zijn lastig te vinden. Een halfopen nestkast nemen ze graag in bezit!

3

De naam zegt het al; ze eten vliegende insecten. Die op hun beurt op water en bloemen afkomen.

...dit wist je nog niet van de grauwe vliegenvanger

Vanaf een uitkijkpost, zoals een tak of een paaltje, vliegt de vliegenvanger korte stukjes om vliegjes uit de lucht te vangen.

Dit kleine grijze vogeltje overwintert in West Afrika en zuidelijker. Een enorme afstand voor dit kleine vogeltje!

Tips & tricks

Muur beplanting werkt als isolatie; laat **hop of klimop** tegen het gebouw opgroeien. Of **vervang een hek** of scheiding daarom **voor een sleedoornhaag!**

Vliegenvangers nestelen graag op beschutte plekken. Hang het nestkastje op **tussen de beplanting of onder een afdak.**

Zaai bermen in met Hollandse bloemenmengsels. En leg **natuurvriendelijke oevers aan**. Prachtig om te zien, bordenvol bloemen en het trekt veel insecten aan!

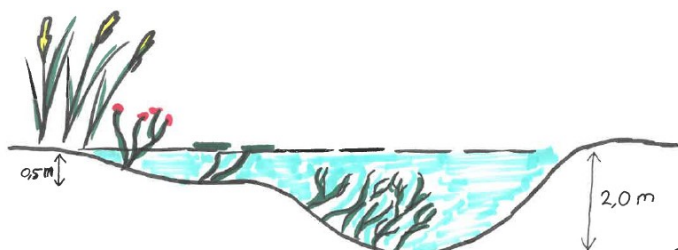
Welkomstkaart voor de knoflookpad

...zo krijg je ze op bezoek:

1

Ze planten zich voort in amfibieënpoolen; heldere plantenrijke en geïsoleerde poelen.

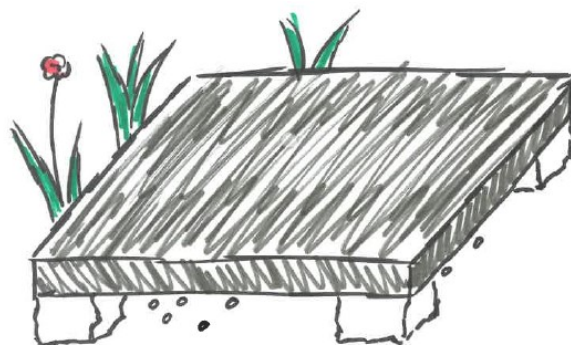
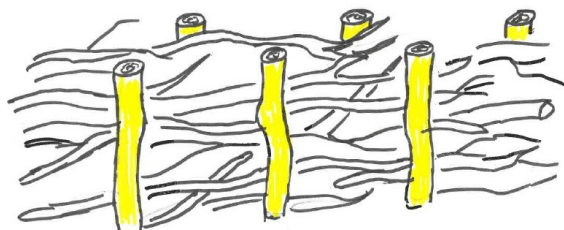

2

Overdag graaft de knoflookpad zich in, in rul zand. Kale zandgrond is dus erg belangrijk.

3

Rommelige hoekjes, zoals houtstapels en houtwallen, bieden een schuilplaats voor de winter en trekken voedsel (insecten) aan.

Tips & tricks

...dit wist je nog niet van de knoflookpad

Bij verstoring geeft de knoflookpad een knoflookachtige geur af. Vandaar de naam!

De knoflookpad kan van kleur verschillen. Van donkerbruin tot rode vlekken.

Na een nacht van jagen graaft de pad zich 's ochtend in, in rul zand. Tegen gevaar en uitdroging.

Combineer regenwaterafvoer met de **aanleg van een amfibieënpool**! De pool heeft een oppervlakte van 200m²-500m² en heeft ondiepe (tot 0,5 m) en diepe (tot 2 m) delen. Online zijn goede handleidingen te vinden.

Leg enkele bulten rul zand neer in de buurt van de pool. Hark deze in de winter, zodat de bulten grotendeels kaal blijven zonder planten.

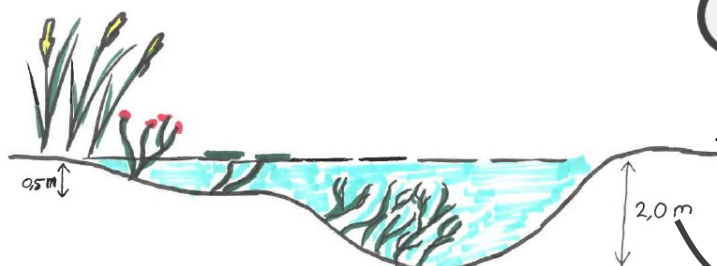
Je kunt ook **grindtegels op halve bakstenen** plaatsen, met daaronder rul zand. Handige stapstenen voor in de tuin en weinig onderhoud.

Maak schuil- en foerageerplekken, door het plaatsen van **boomstammen, een houtwal of meidoorn- of sleedoornhagen** als perceelgrens of rondom parkeerplaatsen.

Welkomstkaart voor de kamsalamander

...zo krijg je ze op bezoek:

1

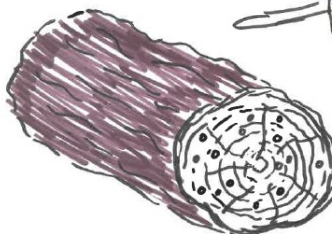
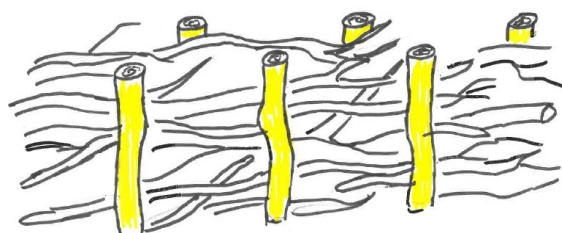
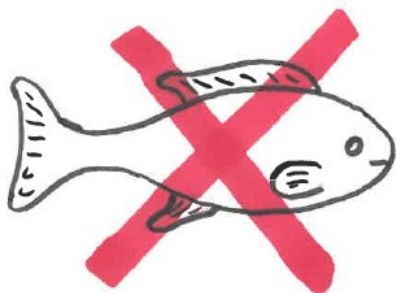
Ze planten zich voort in amfibieënpoolen; heldere plantenrijke en geïsoleerde poelen.

2

Op het land verstopt de kamsalamander zich graag. Rommelige hoekjes, zoals houtstapels en houtwallen, bieden schuilplaatsen

3

Geen vis! De poelen moeten geïsoleerd en vrij van vis zijn.

...dit wist je nog niet van de kamsalamander

De kamsalamander wordt ook wel waterdraakje genoemd. Je begrijpt wel waarom...

Hij leeft slechts 4 maanden in het water; van juli tot maart leeft de kamsalamander op het land.

Je kunt individuen herkennen aan het unieke vlekkenpatroon op de buik.

Tips & tricks

Combineer regenwaterafvoer met de **aanleg van een amfibieënpool**! De pool heeft een oppervlakte van 200m²-500m² en heeft ondiepe (tot 0,5 m) en diepe (tot 2 m) delen. Online zijn goede handleidingen te vinden.

Maak schuil- en foerageerplekken binnen 80 meter van de pool, door het plaatsen van **boomstammen, een houtwal of meidoorn- of sleedoornhagen** als perceelgrens of rondom parkeerplaatsen.

Een **houtwal of takkenril** maak je eenvoudig door het plaatsen van paaltjes, waartussen je snoeihout opstapelt. Een mooie plek voor **snoeiafval**!

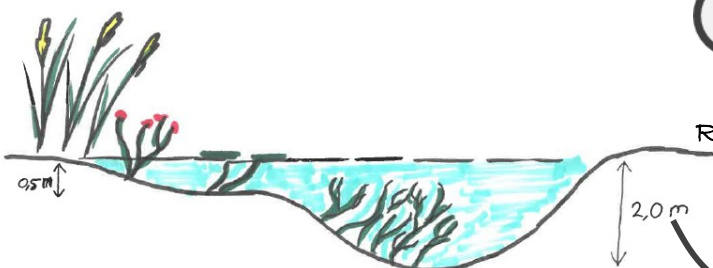

Welkomstkaart voor de ringslang

...zo krijg je ze op bezoek:

1

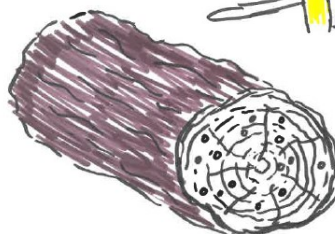
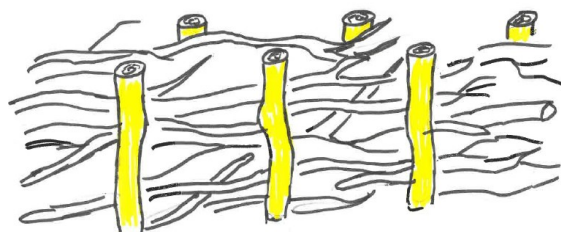
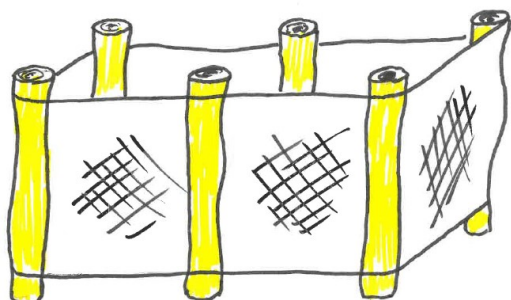
Ringslangen leven in en rond het water, waar ze op kikkers, visjes en muizen jagen.

2

In de winter verstoppen ze zich graag in holen, onder boomstammen, tussen stenenhopen of rommelige hoekjes.

3

Ze leggen hun eieren in 'broeihopen'! Dit zijn een soort composthopen, waarbinnen het lekker warm is.

...dit wist je nog niet van de ringslang

De ringslang kan 1.20 meter lang worden en is daarmee de grootste slang in Nederland!

Geen zorgen! Hij is niet giftig en bijt zelfs niet als hij wordt opgepakt.

Pak je hem toch op? Grote kans dat hij een erg stinkend goedje op je handen poept!

Ringslangen verstoppen zich graag ergens onder. Zelfs onder bergen afval en puinhopen!

Tips & tricks

Combineer regenwaterafvoer met de aanleg van een **amfi-bieënpool, natuurvriendelijke oevers en wadi's!**

Plaats boomstammen, stenenhopen en takkenrillen als natuurlijke afscheiding van percelen of parkeerplaatsen. Een **houtwal of takkenril** maak je eenvoudig door het plaatsen van paaltjes, waartussen je takken opstapelt. Een mooie plek voor **snoeiafval!**

Maak schuilplekken en een broedplaats voor de ringslang met tuinafval! **Zet 4-6 palen in de grond (1 meter uit elkaar) en span er kippengaas omheen.** Leg een paar grote takken op de bodem en vul verder op met tak, blad en tuinafval.

Welkomstkaart voor de das

...zo krijg je ze op bezoek:

1

Dassen zijn verzamelaars. Maak overhoekjes en ruigtes waar dassen hun voedsel kunnen vinden.

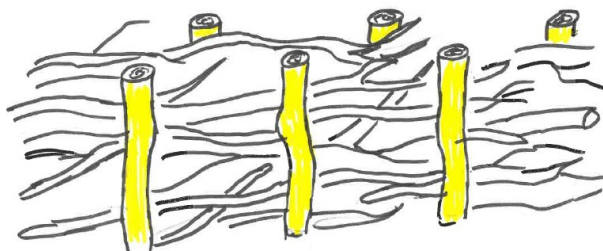
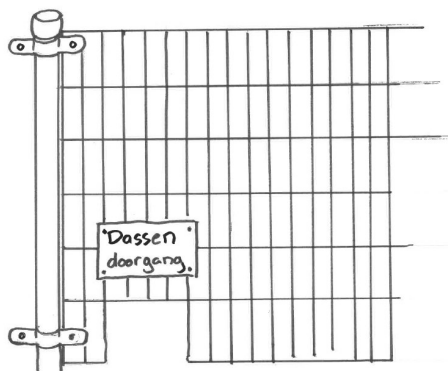

2

Kleinschalig landschap heeft de voorkeur! Leg meidoorn- en sleedoornhagen aan, plaats boomstammen of houtwallen. Dit biedt dekking en voedsel.

3

Maak het terrein bereikbaar en toegankelijk.

...dit wist je nog niet van de das

Dassen zijn slechte jagers. Als alleseters pakken ze alles wat voor hun voeten ligt. Vooral vruchten, insecten en wormen.

Door zijn forse en gedrongen bouw, werd vroeger gedacht dat de das afstamde van beren.

Dassen leven in burchten; uitgebreide gangenstelsels onder de grond. Van hieruit foerageren zij kilometers rond in de omgeving.

Tips & tricks

Laat enkele 'loze' **hoekjes op het terrein verruigen**. Vul het aan met enkele **vruchtdragende planten en boompjes**, zoals bramen. En bijvoorbeeld met bulten snoeihout. Dat scheelt afvoeren!

Creëer schuil- en foerageerplekken, door het plaatsen van **boomstammen, een houtwal of meidoorn- of sleedoornhagen** als perceelgrens of rondom parkeerplaatsen.

Hekken om het terrein? Maak op een aantal plekken een **opening in het hek**! Daar profiteren ook andere soorten van, zoals egels.

Welkomstkaart voor de hermelijn

...zo krijg je ze op bezoek:

1

De hermelijn is een jager! Overhoekjes en ruigtes trekken muisjes aan, het voedsel voor de hermelijn.

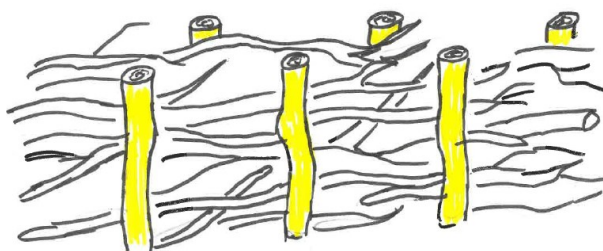
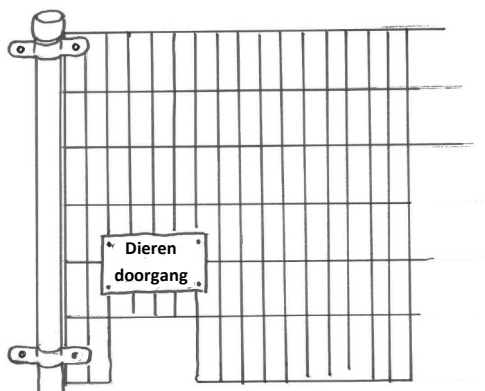

2

Kleinschalig landschap heeft de voorkeur! Leg meidoorn- en sleedoornhagen aan, plaats boomstammen of houtwallen. Dit biedt dekking en voedsel.

3

Maak het terrein bereikbaar en toegankelijk.

Tips & tricks

...dit wist je nog niet van de hermelijn

Hermelijnen zijn echte jagers, ze eten muizen, ratten en zelfs konijnen!
Toch zijn ze maar 20-30 cm groot...

In de zomer is de vacht bruin, in de winter spierwit! Alleen het puntje van de staart blijft altijd zwart.

Laat enkele 'loze' hoekjes op het terrein verruigen. Vul het aan met enkele vruchtdragende planten en boompjes, zoals bramen. En bijvoorbeeld met bulten snoeihout. Dat scheelt afvoeren!

Creëer schuil- en foerageerplekken, door het plaatsen van boomstammen, een houtwal of meidoorn- of sleedoornhagen als perceelgrens of rondom parkeerplaatsen.

Hekken om het terrein? Maak op een aantal plekken een opening in het hek! Daar profiteren ook andere soorten van, zoals egels.